

BANKI SPÓŁDZIELCZE I ZRZESZAJĄCE
I kw. 2016 r.

Departament Bankowości Spółdzielczej
i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych
Warszawa, lipiec 2016 r.

SYSTEMY OCHRONY INSTYTUCJONALNEJ

Liczba uczestników systemów ochrony ciągle rośnie. Spośród 560 banków spółdzielczych 440 banków na koniec marca 2016 było uczestnikami IPS (245 ze zrzeczenia BPS, 195 ze zrzeczenia SGB), a 120 pozostawało poza systemami ochrony instytucjonalnej).

Na datę sporządzenia niniejszej analizy, tj. na datę 11.07.2016 r. uczestnikami IPS było 456 spośród 560 działających banków spółdzielczych (259 w Zrzeszeniu BPS i 197 w Zrzeszeniu SGB). Poza IPS funkcjonowały 104 banki spółdzielcze.

Ze względów praktycznych w analizie posłużono się danymi o składzie i liczebności poszczególnych grup banków według stanu na 10 czerwca 2016 r. Wówczas uczestnikami IPS było 450 banków spółdzielczych (195 w Zrzeszeniu SGB i 255 w Zrzeszeniu BPS), zaś 110 pozostawało poza IPS.

Banki spółdzielcze uczestniczące w IPS stanowią ponad 80% liczby wszystkich banków spółdzielczych oraz dysponują ponad 70% potencjału ekonomicznego tego sektora.

FUNDUSZ UDZIAŁOWY

W dniu 30 czerwca 2016 r. Prezydent RP podpisał ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Art. 351 ustawy zmienił art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w taki sposób, że katalog przesłanek, na podstawie których zarząd banku spółdzielczego będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały staje się otwarty, co oznacza spełnienie warunków umożliwiających jego notyfikację w Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego.

Przypomnieć trzeba, że możliwość wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały będzie dotyczyła tylko tych banków spółdzielczych, które dokonają odpowiednich zmian w swoich statutach. Po zatwierdzeniu zmian w statutach, bilansowy fundusz udziałowy opłacony stanie się częścią funduszy podstawowych Tier 1 i nie będzie podlegał amortyzacji.

WYNIK FINANSOWY NETTO

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do I kw. 2015 r. o 2,4% (do 202,9 mln zł). Żaden bank nie poniósł straty.

W przeciwieństwie do 2015 r. wynik odsetkowy oraz pozostały wynik pozaodsetkowy (czyli działalność operacyjna) najsilniej oddziaływały na wzrost wyniku netto, zaś saldo rezerw celowych najsilniej oddziaływało na jego zmniejszenie.

NALEŻNOŚCI OD SEKTORA NIEFINANSOWEGO

Należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego wzrosły w ciągu I kw. 2016 r. o 1,5%, do 60,4 mld zł (w całym sektorze bankowym o 1,3%). Najsilniej rosną należności od osób prywatnych. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu, świadczące o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tym rynkiem.

W należnościach tej grupy podmiotów 54,2% kredytów to kredyty mieszkaniowe. Ich saldo wynosiło w marcu 2016 r. 7,5 mld zł (12,4% kredytów od sektora niefinansowego), z czego zaledwie 12,5 mln zł było denominowanych w walutach obcych

JAKOŚĆ NALEŻNOŚCI

Jakość należności od sektora niefinansowego nie zmieniła się w stosunku do końca 2015 r. Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego ogółem wyniósł 6,6%.

Relacja odpisów do należności zagrożonych wzrosła nieznacznie z 28,6% do 29,1%.

DEPOZYTY

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,1%, do 97,0 mld zł (w sektorze bankowym o 3,3%). W trakcie roku poziom depozytów ulegał istotnym wahaniom. Ich zmienność jest w bardzo dużym stopniu zdeterminowana zmianami poziomów depozytów osób prywatnych.

BAZA KAPITAŁOWA

Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 1,3% (do 10,7 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r. (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 3,0%). Wyrażone w euro również wzrosły o 1,1% (do 2,5 mld euro; kurs PLN/EUR był w marcu 2016 r. nieznacznie wyższy niż w grudniu 2015 r. i z tego powodu wartość wyrażona w mld euro z 1 miejscem po przecinku nie zmieniła się).

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,0% (wobec 15,9% w grudniu 2015 r.), zaś współczynnik Tier I wyniósł 15,9%, wobec 14,9 w grudniu 2015 r.

Duży wzrost współczynników kapitałowych spowodowany był głównie zmniejszeniem do 0% wag ryzyka na ekspozycje wewnątrz instytucjonalnych systemów ochrony.

UWAGA!

Niniejsza informacja, w okresie do końca 2015 r., nie zawiera danych o Banku Spółdzielczym w Lesznowoli, przejętym przez SGB-Bank SA w ostatnim dniu czerwca 2015 r. ani o SBRzR w Wołominie, w stosunku do którego sąd, w dniu 30 grudnia 2015 r., orzekł upadłość. Strata tego banku na koniec 2015 r. (1,628 mld zł) przewyższała ponad 3-krotnie łączny wynik netto pozostałych banków spółdzielczych, co oznacza, że uwzględnienie danych o tym banku spowodowałoby poważne wypaczenie obrazu całego sektora.

WYNIK FINANSOWY NETTO

Banki zrzeszające osiągnęły na koniec I kw. 2016 r. zysk netto w kwocie 10,1 mln zł.

Podstawowym czynnikiem wzrostu wyniku finansowego netto było zmniejszenie salda rezerw celowych, oraz, podobnie jak w przypadku wyniku za 2015 r., zmniejszenie salda pozostałych rezerw.

JAKOŚĆ NALEŻNOŚCI

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych, średni udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego wyniósł 25,2%.

Poziom wyrezerwowania należności ze stwierdzoną utratą wartości był zbliżony do średniego poziomu w bankach spółdzielczych i wynosił 29,6%, przy czym różnice pomiędzy obydwooma bankami były niewielkie.

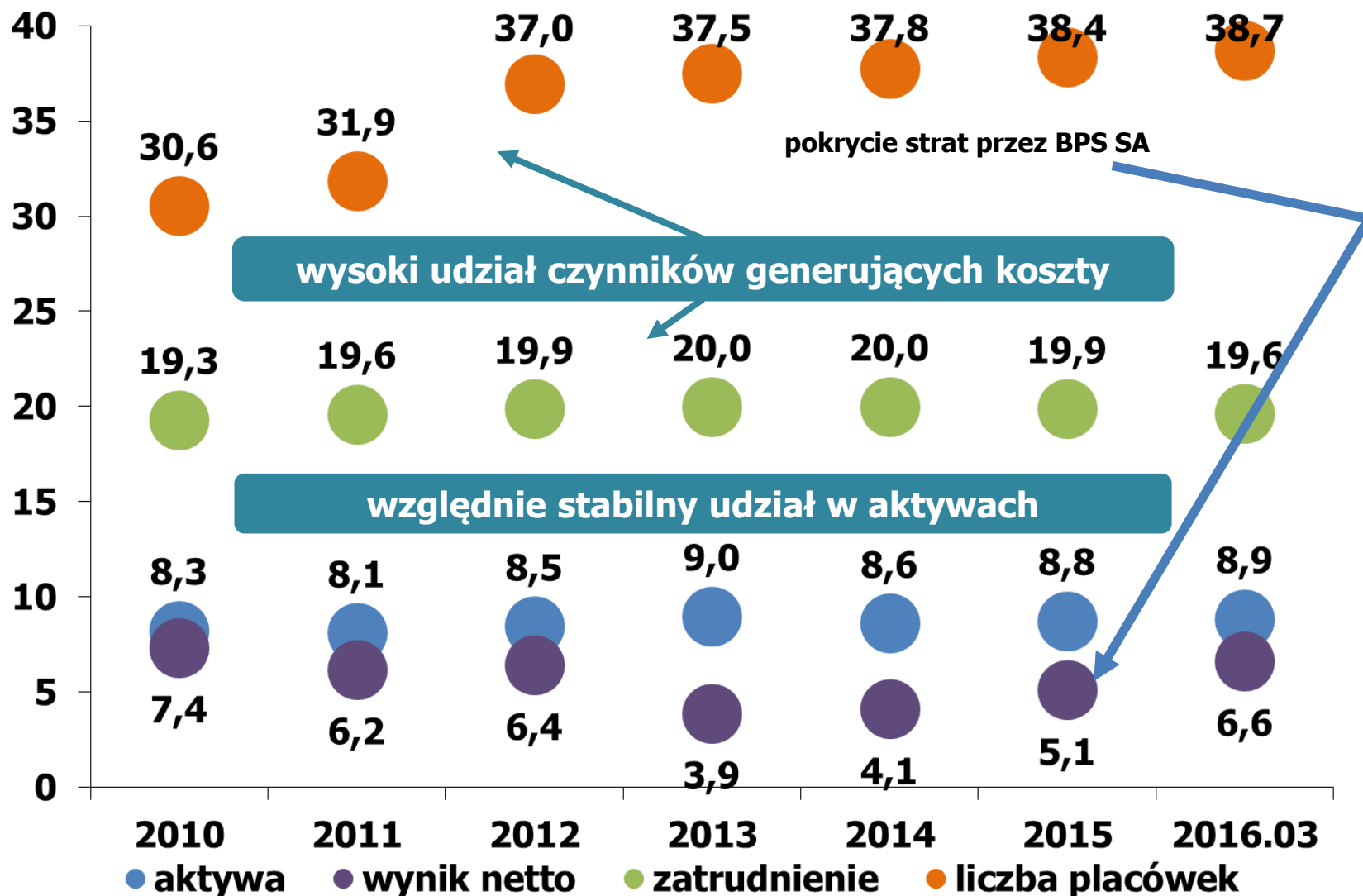
BAZA KAPITAŁOWA

Fundusze własne banków zrzeszających w marcu 2016 r. były wyższe o 1,9% niż w grudniu 2015 r. i wyniosły 1,6 mld zł. Wyrażone w euro wzrosły o 1,7%, do 365,4 mln euro. Kapitał Tier I stanowił 69,1% funduszy własnych (67,8% w grudniu 2015 r.).

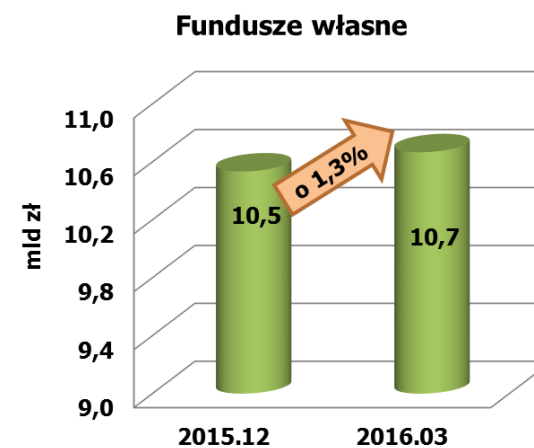
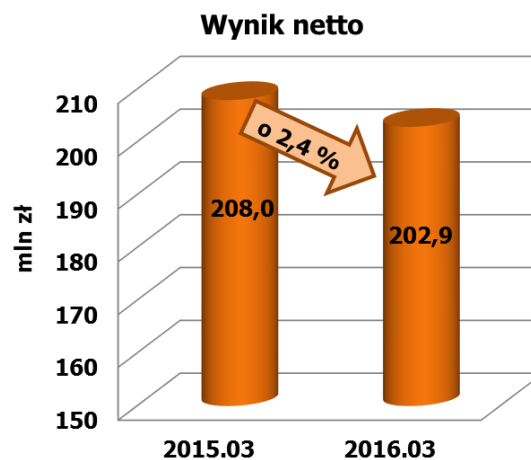
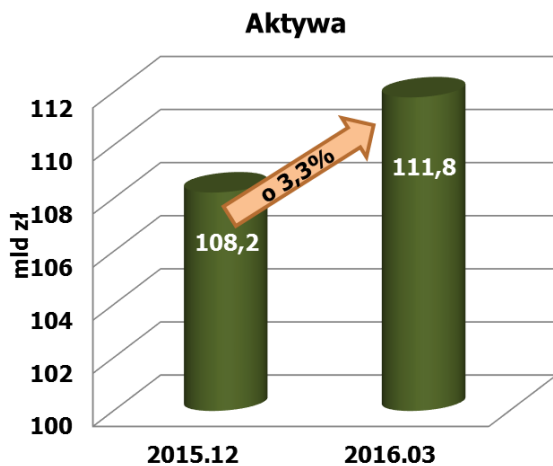
Współczynniki kapitałowe banków zrzeszających wzrosły: łączny współczynnik z 10,8% do 11,3%, współczynnik Tier I z 7,3% do 7,8%, współczynnik CET I z 7,2% do 7,7%.

Podstawowe informacje: udział banków spółdzielczych i zrzeszających w rynku bankowym (%)

Od początku 2012 r. PKO BP SA nie sprawozdaje danych o liczbie agencji. Wcześniejsze dane uwzględniają ich liczbę.

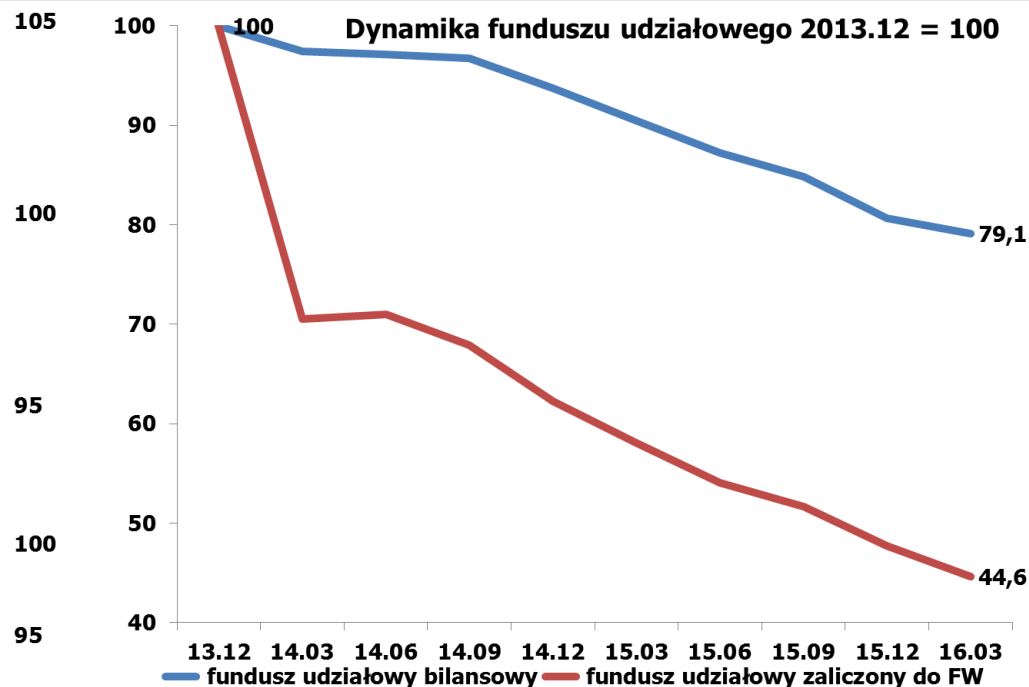
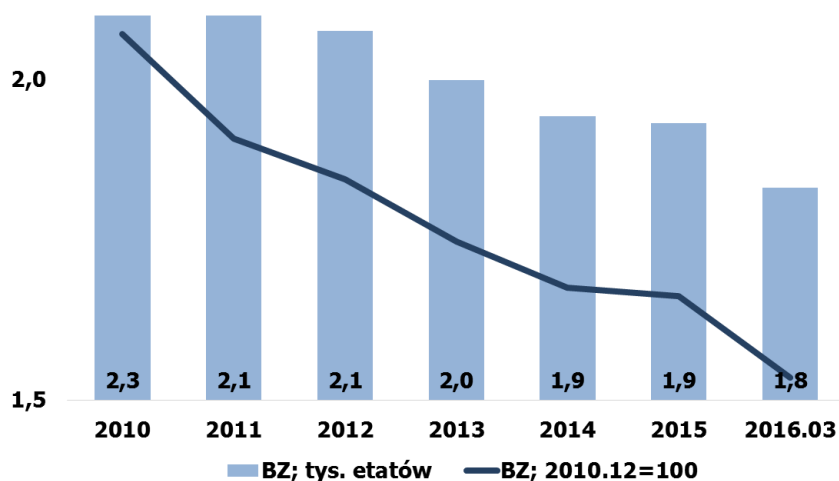
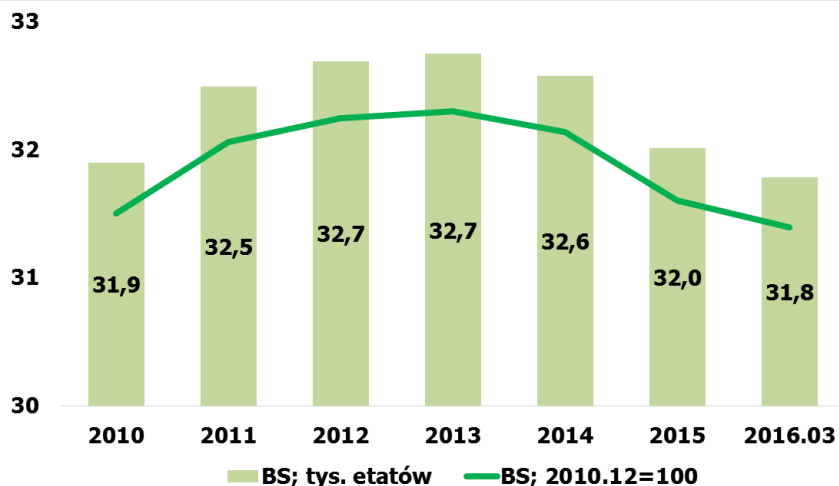

Zmiany wybranych wskaźników

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	Współczynnik kapitałowy (%)	Współczynnik Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora finansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2015	0,5	5,0	75,4	3 381,4	16,7	62,3	15,9	14,9	6,6	30,3	68,4
2016.03	0,7	7,5	69,1	3 517,9	25,5	60,4	17,0	15,9	6,6	30,7	68,3

Podstawowe informacje: zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających, udziałowcy i fundusz udziałowy

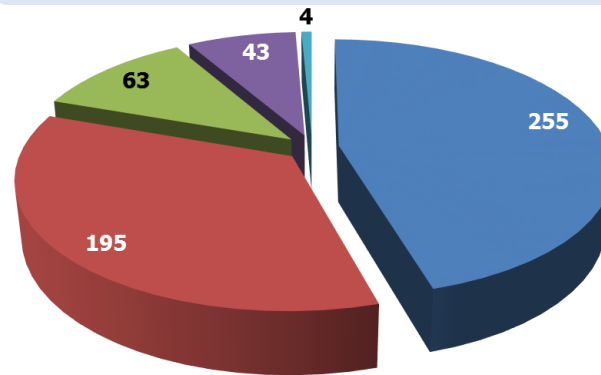

W marcu 2016 r. liczba udziałowców banków wyniosła 991 133 osób, w tym 987 794 to osoby fizyczne. Od grudnia 2014r. zmniejszyła się ona o 21 435 osób (w tym 21 199 osób fizycznych), zaś od momentu pierwszego badania ankietowego, tj. od marca 2012 r., zmalała o 77 069 osób, w tym o 76 378 osób fizycznych.

W dniu 30 czerwca 2016 r. Prezydent RP podpisał ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Art. 351 ustawy zmienił art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w taki sposób, że katalog przesłanek, na podstawie których zarząd banku spółdzielczego będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały staje się otwarty, co oznacza spełnienie warunków umożliwiających jego notyfikację w Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego.

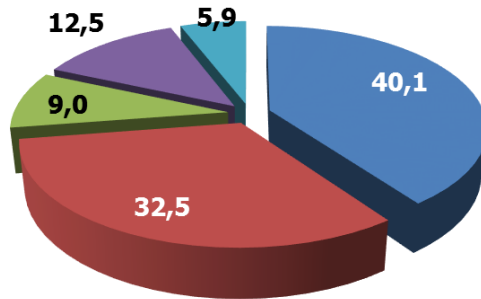
Przypomnieć trzeba, że możliwość wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały będzie dotyczyła tylko tych banków spółdzielczych, które dokonają odpowiednich zmian w swoich statutach. Po zatwierdzeniu zmian w statutach, bilansowy fundusz udziałowy opłacony stanie się częścią funduszy podstawowych Tier 1 i nie będzie podlegał amortyzacji.

Liczba banków wg grup

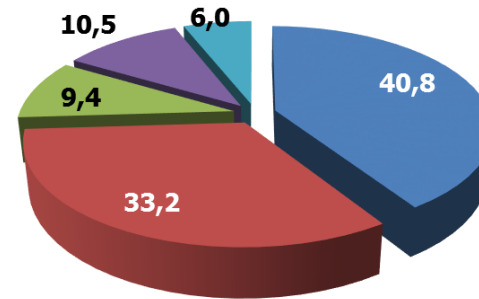
■ IPS BPS ■ IPS SGB ■ Zrzesz. zinteg. ■ Niezdecydowani ■ Samodzielni

Udział w aktywach (%)

■ IPS BPS ■ IPS SGB ■ Zrzesz. zinteg. ■ Niezdecydowani ■ Samodzielni

Udział w wyniku finansowym netto (%)

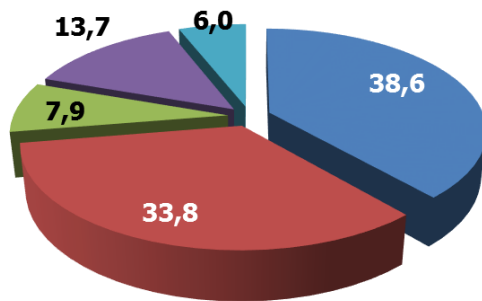
■ IPS BPS ■ IPS SGB ■ Zrzesz. zinteg. ■ Niezdecydowani ■ Samodzielni

Banki spółdzielcze uczestniczące w IPS stanowią ponad 80% liczby wszystkich banków spółdzielczych oraz dysponują ponad 70% potencjału ekonomicznego tego sektora.

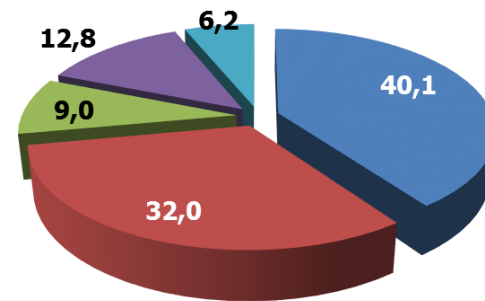
Banki spółdzielcze w systemach ochrony instytucjonalnej i pozostałe - cd

Udział w należnościach od sektora niefinansowego (%)

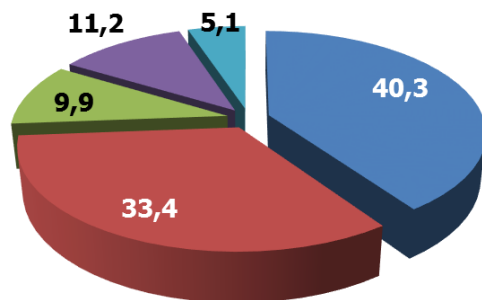
■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
 ■ Niezdecydowani   ■ Samodzielni

Udział w depozytach sektora niefinansowego (%)

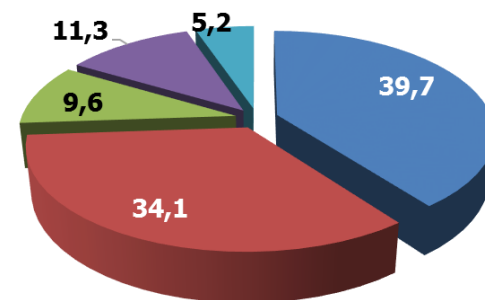
■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
 ■ Niezdecydowani   ■ Samodzielni

Udział w funduszach własnych (%)

■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
 ■ Niezdecydowani   ■ Samodzielni

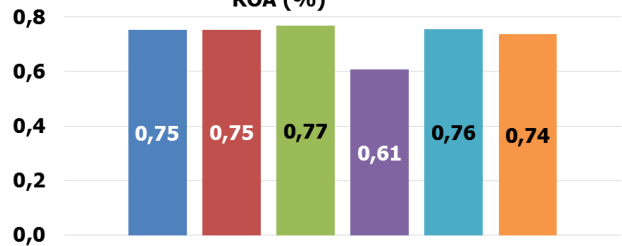
Udział w zatrudnieniu (%)

■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
 ■ Niezdecydowani   ■ Samodzielni

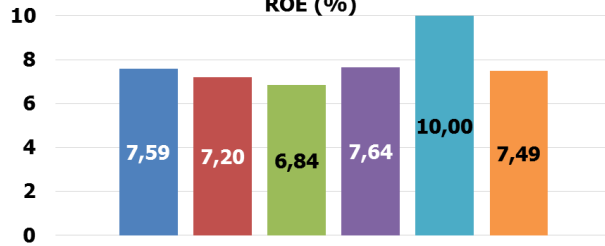
Banki spółdzielcze w systemach ochrony instytucjonalnej i pozostałe - cd

ROA (%)

IPS BPS   IPS SGB   Zrzesz. zinteg.
Niezdecydowani   Samodzielni   Razem

ROE (%)

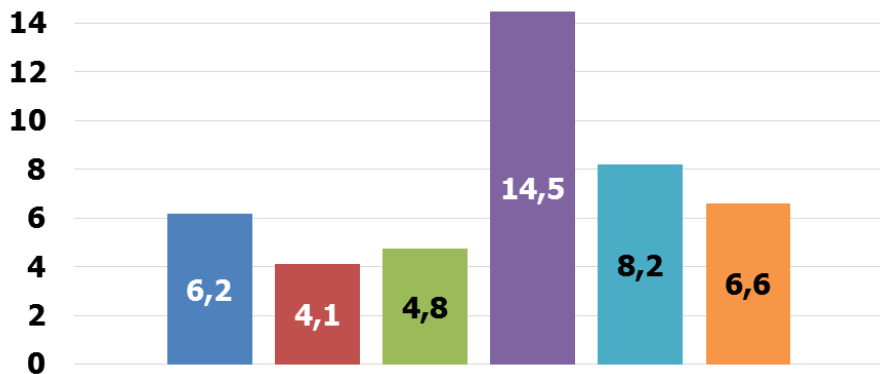
IPS BPS   IPS SGB   Zrzesz. zinteg.
Niezdecydowani   Samodzielni   Razem

C/I %

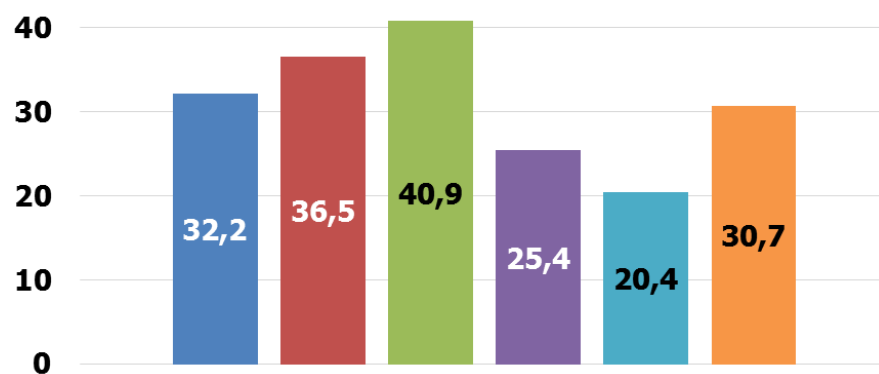
IPS BPS   IPS SGB   Zrzesz. zinteg.
Niezdecydowani   Samodzielni   Razem

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)

IPS BPS   IPS SGB   Zrzesz. zinteg.
Niezdecydowani   Samodzielni   Razem

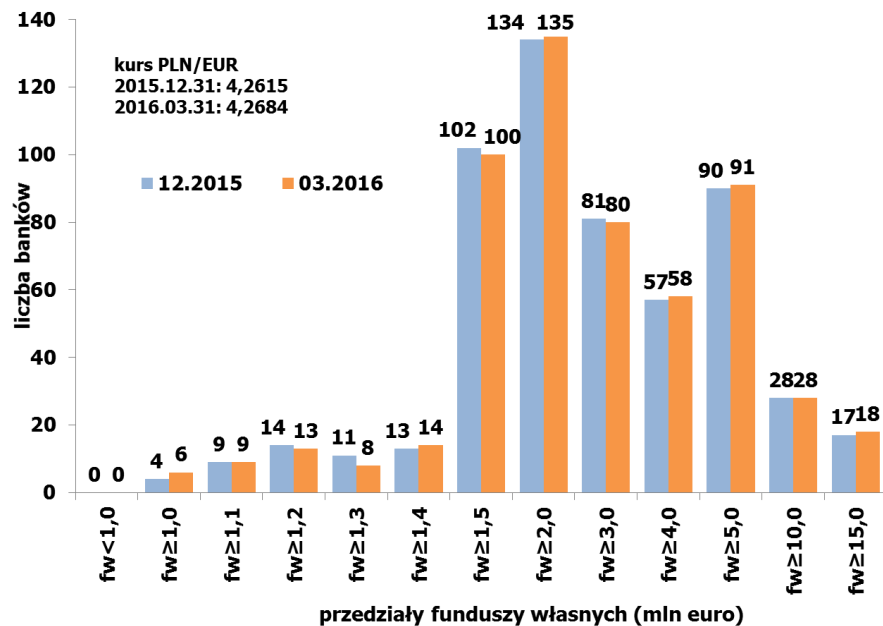
Wyzerwowanie należności zagrożonych od sektora niefinansowego (%)

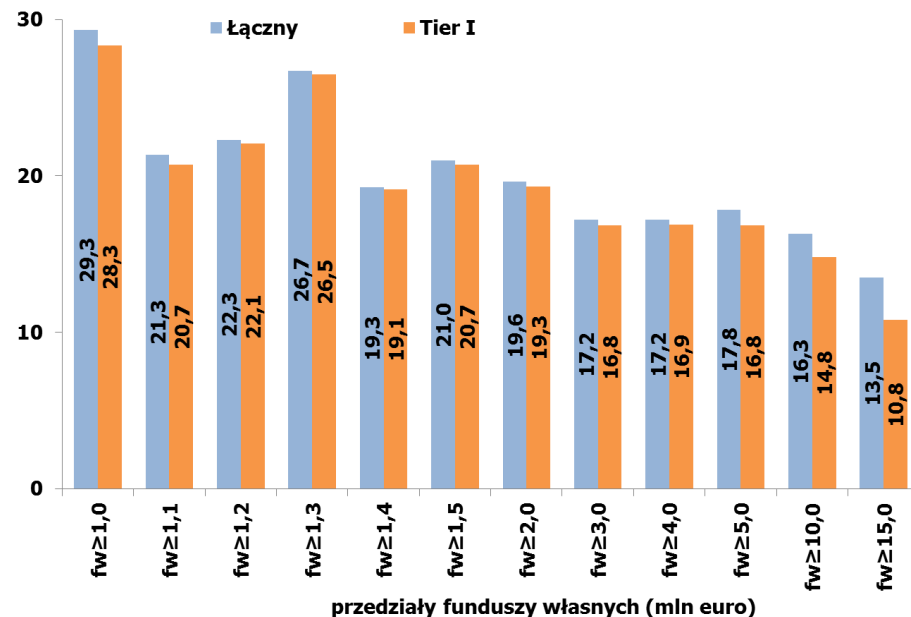
IPS BPS   IPS SGB   Zrzesz. zinteg.
Niezdecydowani   Samodzielni   Razem

Adekwatność kapitałowa

Rozkład liczby banków wg funduszy własnych

Współczynniki kapitałowe banków spółdzielczych wg funduszy własnych (%)

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało 137 banków wobec 135 w grudniu 2015 r.

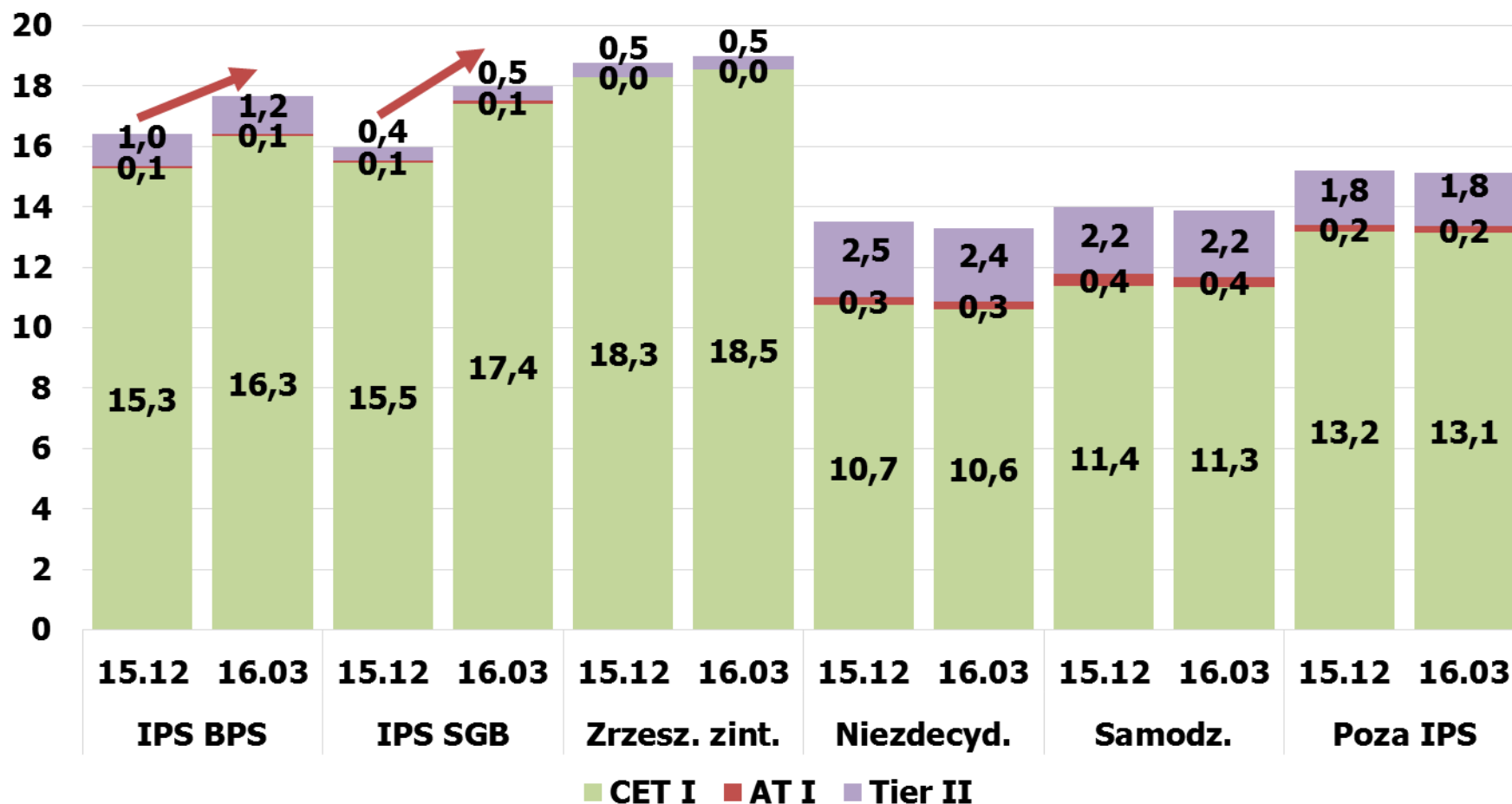
Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 1,3% (do 10,7 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r. (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 3,0%). Wyrażone w euro również wzrosły o 1,1% (do 2,5 mld euro; kurs PLN/EUR).

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,0% (wobec 15,9% w grudniu 2015 r.), zaś współczynnik Tier I wyniósł 15,9%, wobec 14,9% w grudniu 2015 r.

Jeden bank spółdzielczy posiadał łączny współczynnik kapitałowy poniżej 8%. Bank ten podlega programowi postępowania naprawczego.

Również jeden bank nie spełniał minimum kapitału założycielskiego w kwocie równowartości 1 mln euro. Bank ten objęty jest od czerwca 2009 r. postępowaniem naprawczym.

Adekwatność kapitałowa banków spółdzielczych (%): składowe współczynniki kapitałowych, wpływ IPS na współczynniki banków uczestników

Przyrost współczynnika wypłacalności nastąpił głównie w bankach IPS z powodu zmniejszenia wag ryzyka do 0% w przypadku zaangażowań wewnątrz IPS. Ekspozycje tego rodzaju zmniejszyły wartość ekspozycji ważonych ryzykiem w bankach spółdzielczych będących uczestnikami IPS o 4,1 mld zł, co odpowiada zmniejszeniu wymogu kapitałowego o 324,6 mln zł.

CET I – kapitał podstawowy kategorii I, AT I – kapitał dodatkowy kategorii I, Tier II – kapitał kategorii II

Zmiany bilansu banków zrzeszających

Suma bilansowa banków zrzeszających wzrosła o 2,8% (o 0,9 mld zł, do 31,5 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r.

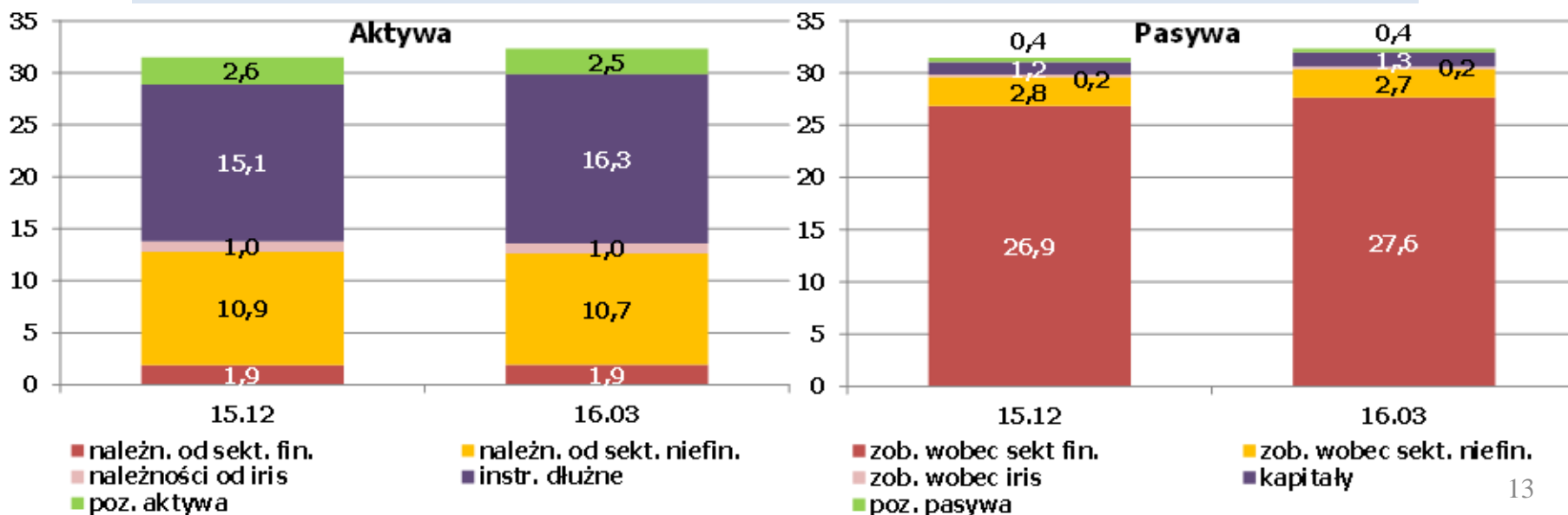
Podstawowe zmiany po stronie pasywów były następujące:

- wzrost zobowiązań wobec sektora finansowego o 0,8 mld zł;
- wzrost pozostałych kapitałów (bez akcyjnego) 0,1 mld zł;

Po stronie aktywów:

- wzrost instrumentów dłużnych o 1,2 mld zł (w tym instrumenty NBP i SP po 0,5 mld zł);
- wzrost należności od sektora finansowego o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,2 mld zł;
- zmniejszenie pozostałych aktywów (głównie kasa oraz operacje z NBP) o 0,1 mld zł.

Bilanse banków zrzeszających w grudniu 2015 r. i w marcu 2016 r. (mld zł)

Zmiany bilansu banków spółdzielczych

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,3% (o 3,6 mld zł), do 111,8 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 2,0%).

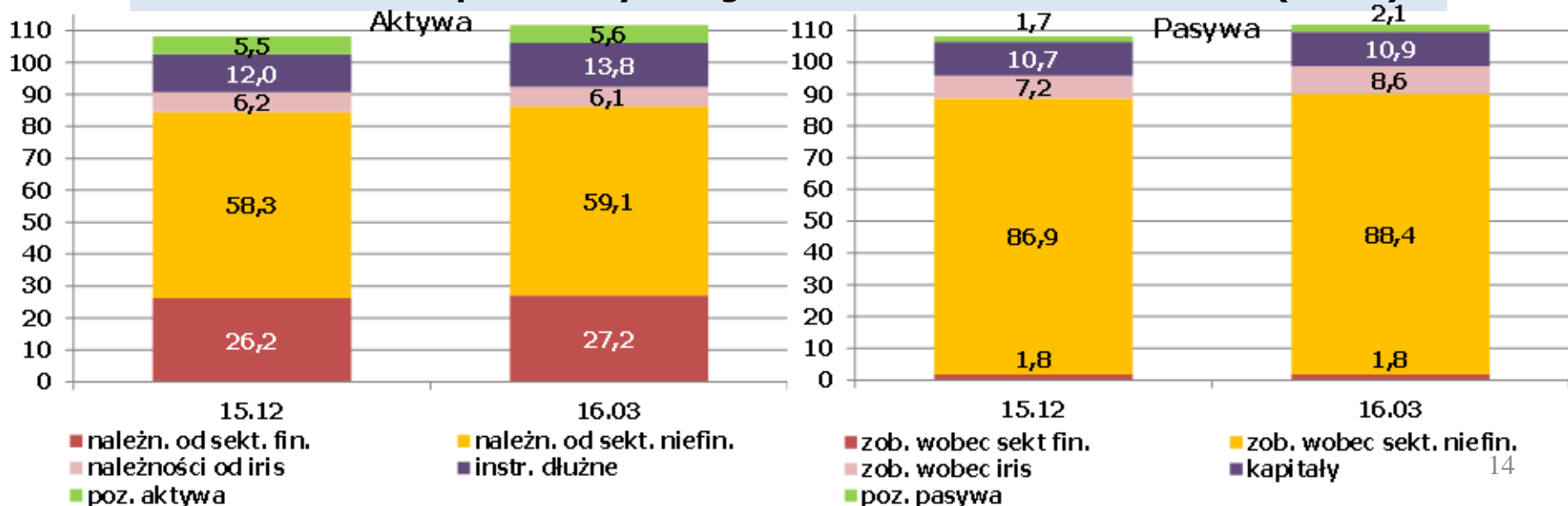
Podstawowymi zmianami po stronie pasywów były:

- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 1,5 mld zł;
- wzrost zobowiązań wobec sektora rządowego i samorządowego o 1,4 mld zł;
- wzrost pozostałych pasywów o 0,4 mld zł
- wzrost kapitałów o 0,2 mld zł;

Zmiany w pasywach związane były z następującymi zmianami po stronie aktywów:

- przyrost instrumentów dłużnych i kapitałowych o 1,7 mld zł, (bony pieniężne NBP wzrost o 2,1 mld zł, zmniejszenie obligacji SP o 0,1 mld zł, zmniejszenie pozostałych instrumentów o 0,3 mld zł);
- przyrost należności od sektora finansowego o 1,0 mld zł;
- przyrost należności od sektora niefinansowego o 0,9 mld zł;
- wzrost pozostałych aktywów o 0,1 mld zł.
- zmniejszenie należności od sektora rządowego i samorządowego o 0,1 mld zł;

Bilanse banków spółdzielczych w grudniu 2015 r. i w marcu 2016 r. (mld zł)

Należności banków spółdzielczych i zrzeszających

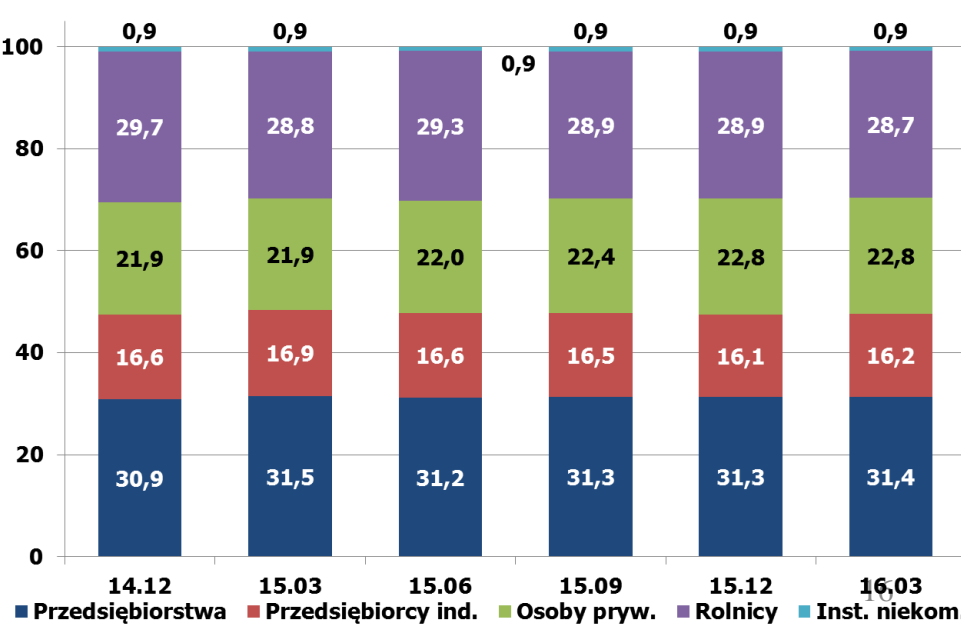
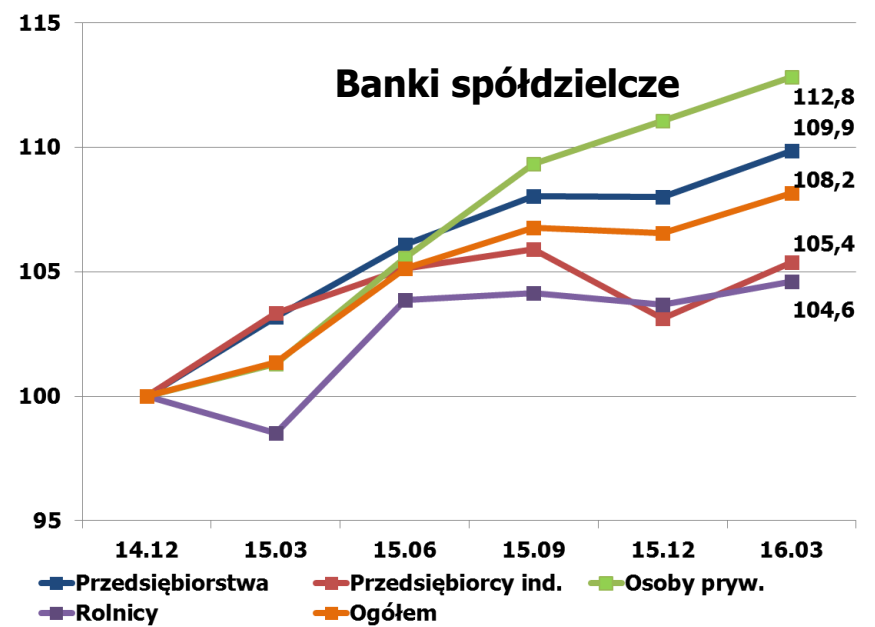
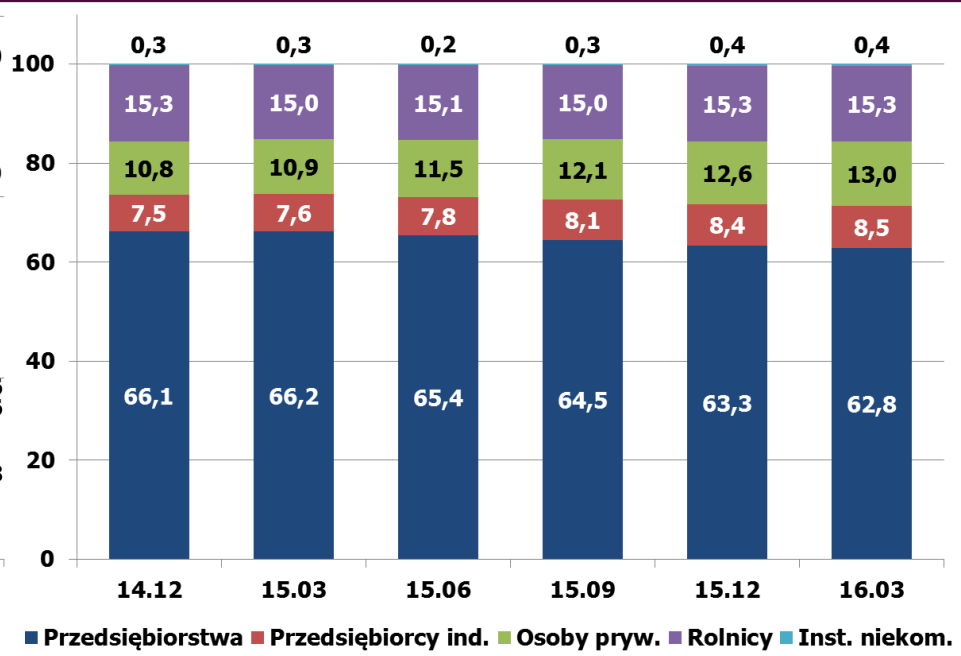
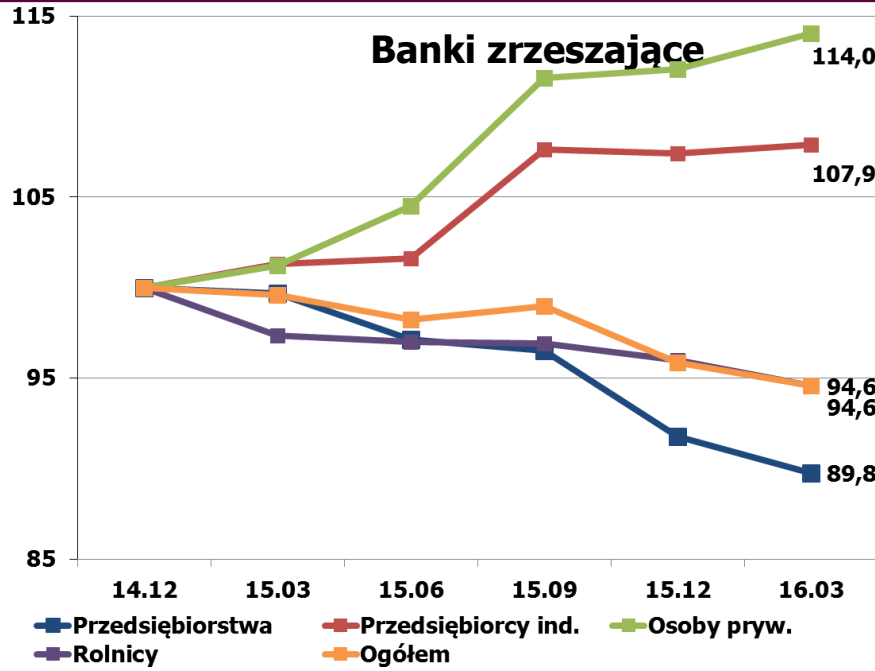
Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 2015.12=100
	2015.12	2016.03	2015.12	2016.03	dynamika 2015.12=100	2015.12	2016.03	2015.12	2016.03	
monetarne instytucje fin.	25,8	26,7	28,1	28,5	103,4	0,0	0,0	0,0	0,0	x
pozostałe instytucje fin.	0,3	0,4	0,4	0,5	135,5	2,0	1,5	0,2	0,2	99,0
sektor niefinansowy	59,5	60,4	64,8	64,5	101,5	6,6	6,6	99,7	99,7	101,8
sektor samorządowy	6,2	6,1	6,7	6,5	98,2	0,1	0,1	0,1	0,2	116,3
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	85,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Razem	91,8	93,6	100,0	100,0	101,9	4,3	4,3	100,0	100,0	101,8

Banki zrzeszające – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 2015.12=100
	2015.12	2016.03	2015.12	2016.03	dynamika 2015.12=100	2015.12	2016.03	2015.12	2016.03	
monetarne instytucje fin.	1,6	1,5	10,8	10,3	94,3	0,2	0,2	0,1	0,1	99,9
pozostałe instytucje fin.	0,4	0,5	2,7	3,4	122,5	4,3	3,6	0,6	0,6	101,2
sektor niefinansowy	11,7	11,6	78,4	78,3	98,6	23,6	25,2	98,6	98,7	105,1
sektor samorządowy	1,2	1,2	8,1	8,0	97,5	1,4	1,4	0,6	0,6	95,1
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,1	0,1	99,3	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Razem	15,0	14,8	100,0	100,0	98,7	18,8	20,0	100,0	100,0	105,0

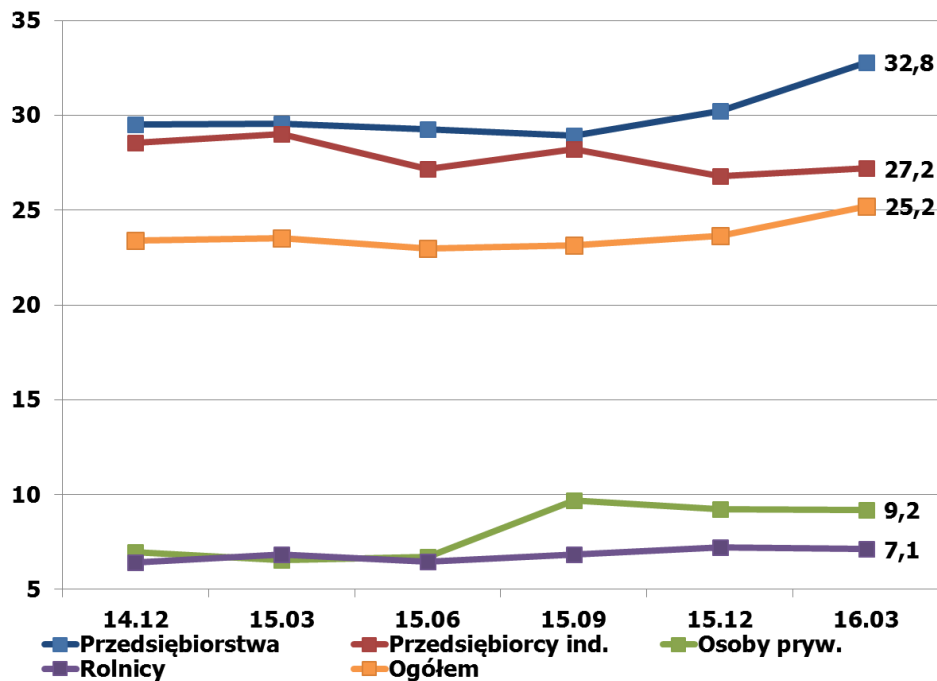
Dynamika (2014.12 = 100) oraz struktura należności od podmiotów sektora niefinansowego (%)

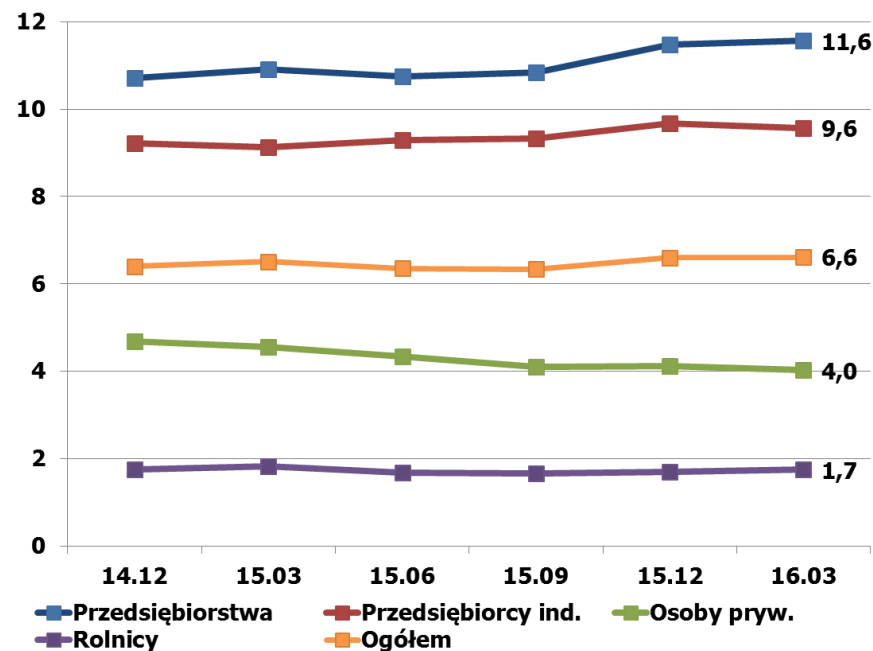

Należności z utratą wartości banków spółdzielczych i zrzeszających od sektora niefinansowego

Banki zrzeszające

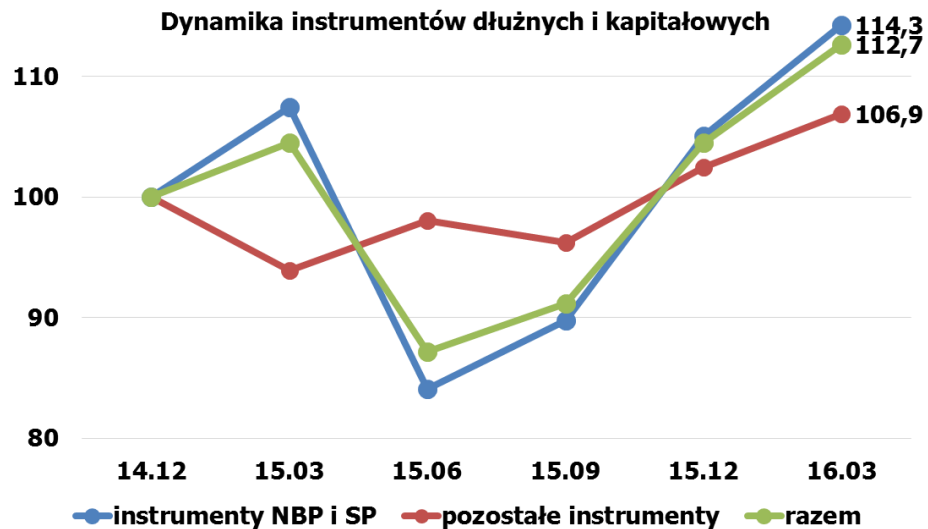
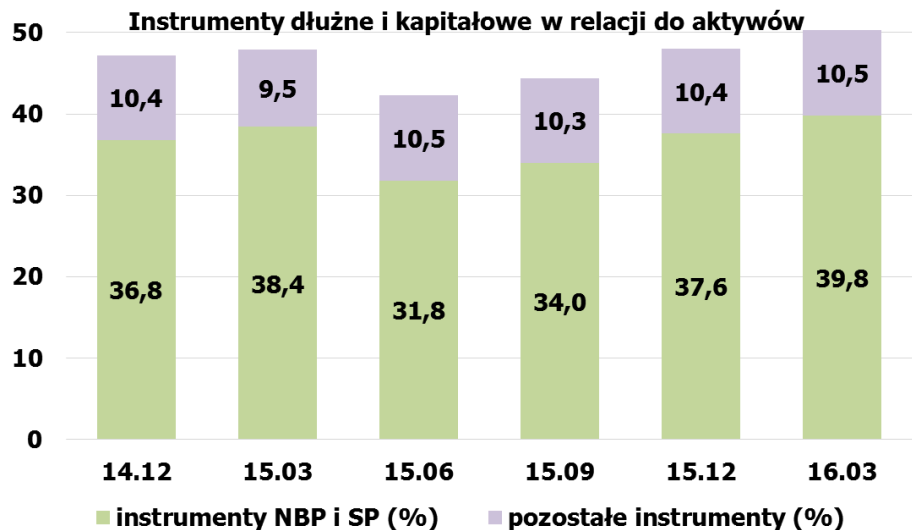

Banki spółdzielcze

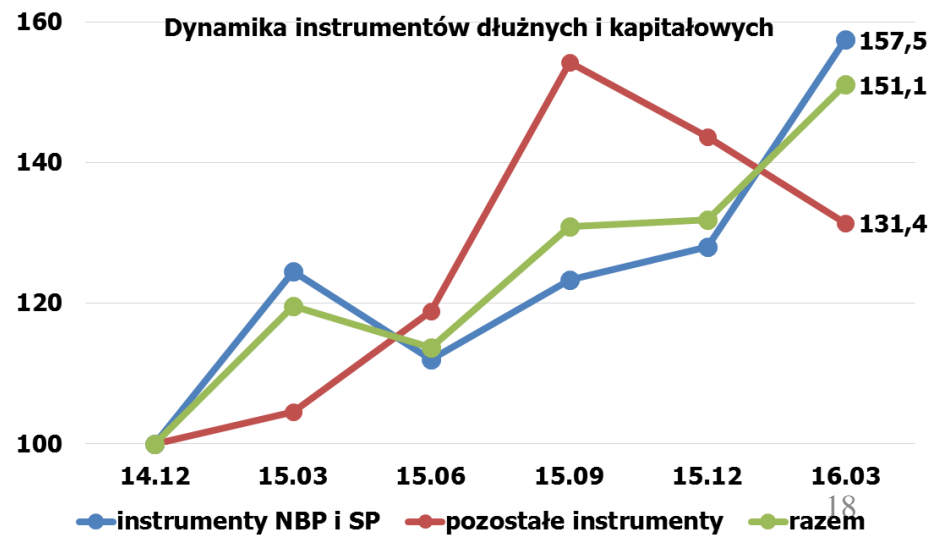
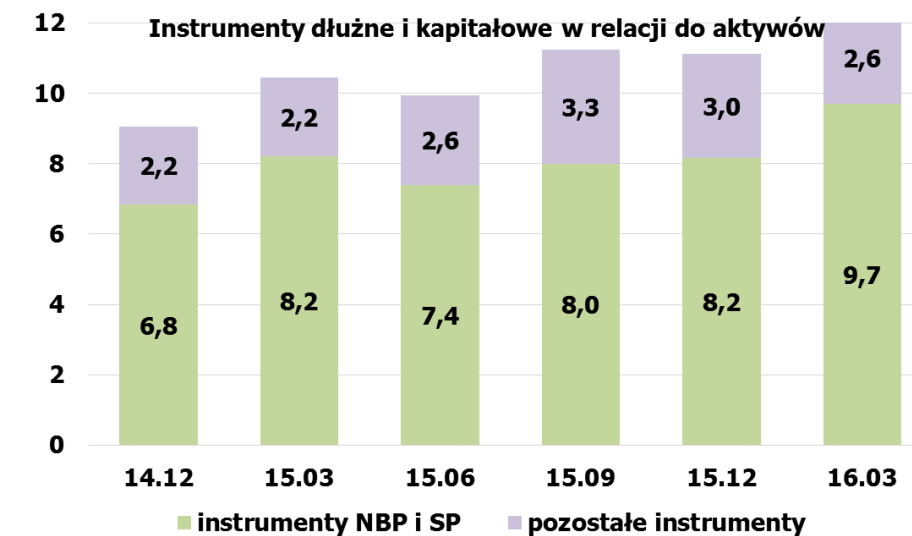

Instrumenty dłużne banków spółdzielczych i zrzeszających

Banki zrzeszające – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

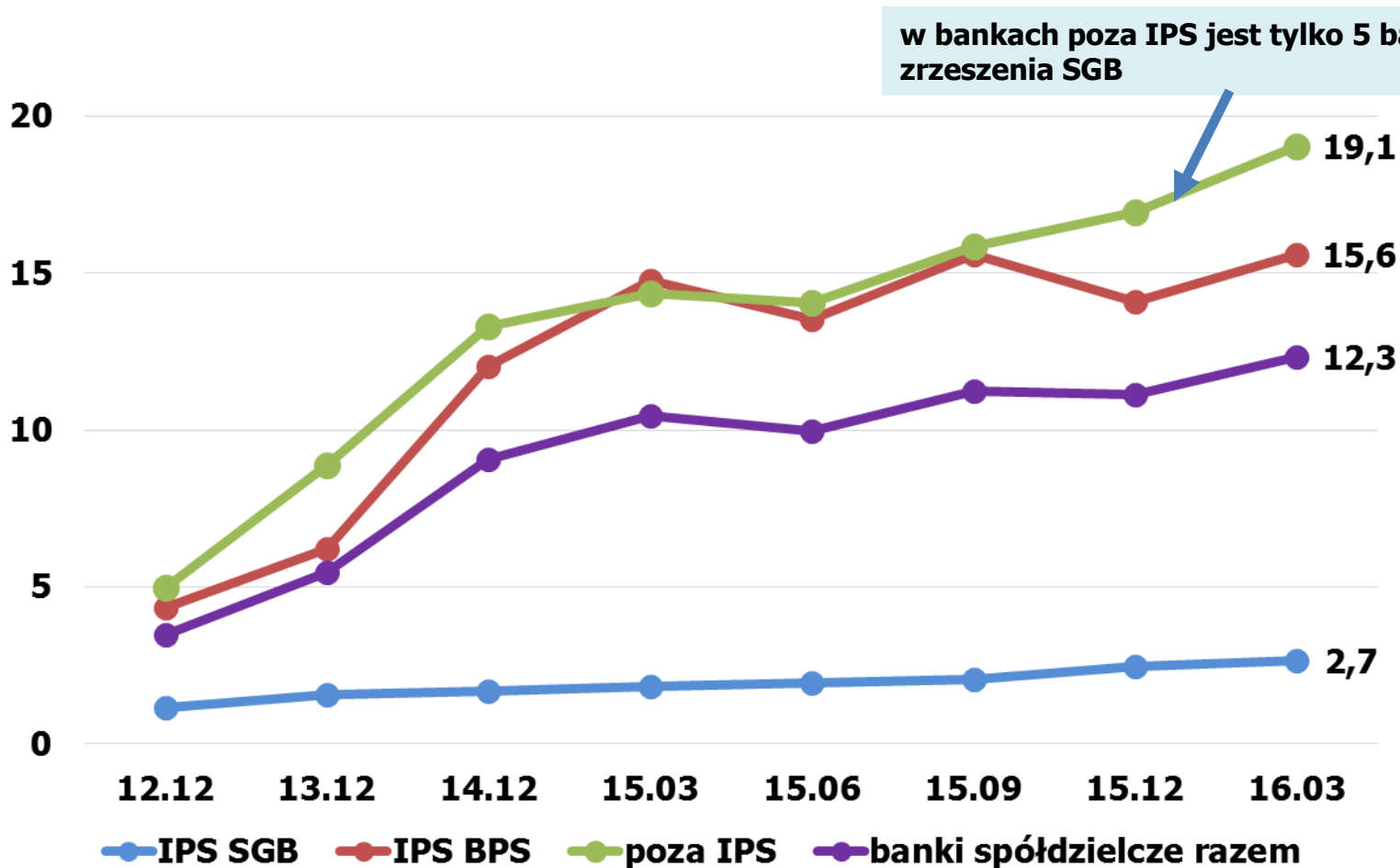

Banki spółdzielcze – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

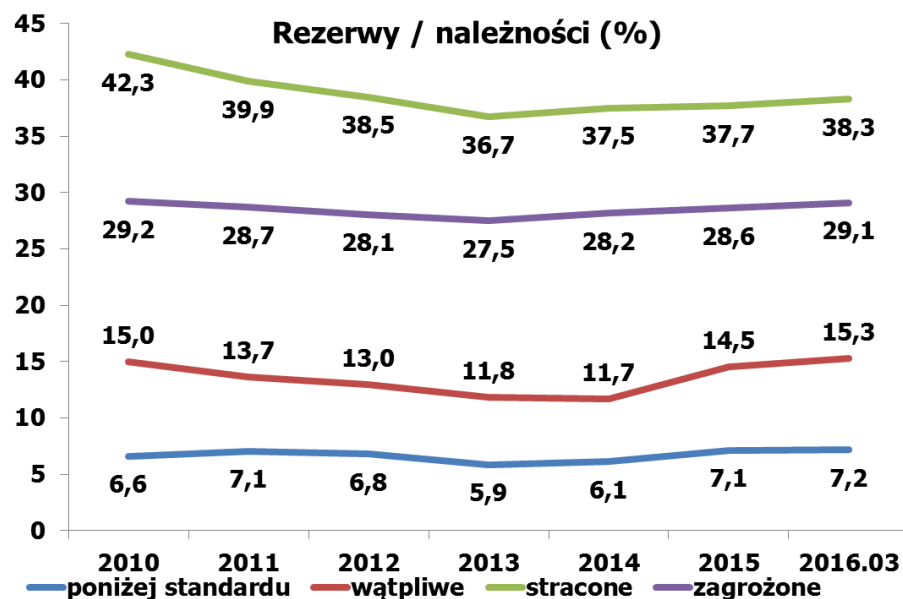
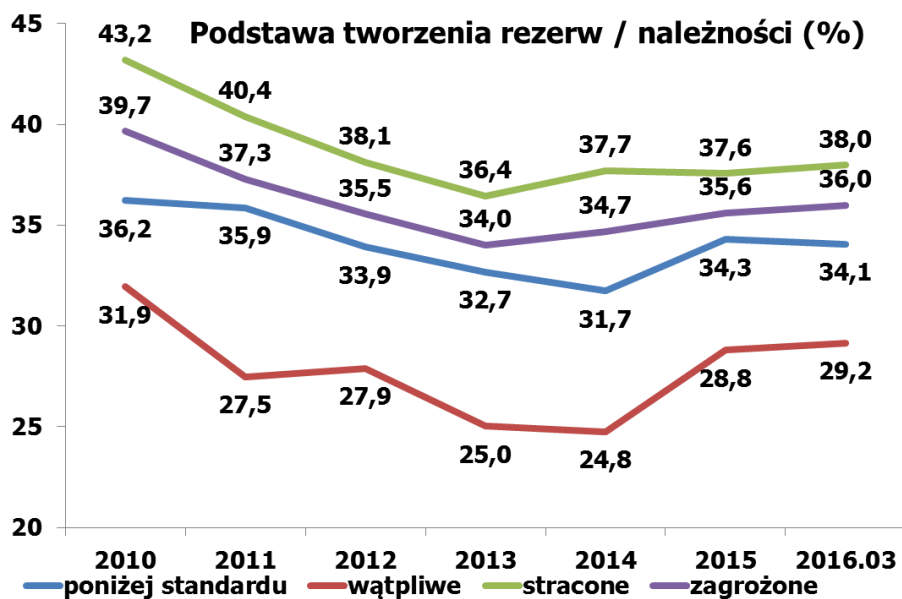
Instrumenty dłużne banków spółdzielczych w relacji do aktywów (%)

Udział instrumentów dłużnych w aktywach banków zrzeszonych w BPS SA zaczął rosnąć począwszy od 2012 r., kiedy to zorientowały się one w pogarszającej się sytuacji BPS SA. Stało się to zresztą z powodu braku właściwego nadzoru właścicielskiego z ich strony oraz nadmiernych wymagań co do oprocentowania depozytów składanych w banku zrzeszającym, co w konsekwencji przyczyniło się, obok złej jakości kredytów udzielonych przez bank zrzeszający i jego innych, nietrafionych inwestycji, do poważnych strat ujawnionych w bilansach BPS SA za 2013 i 2014 r.

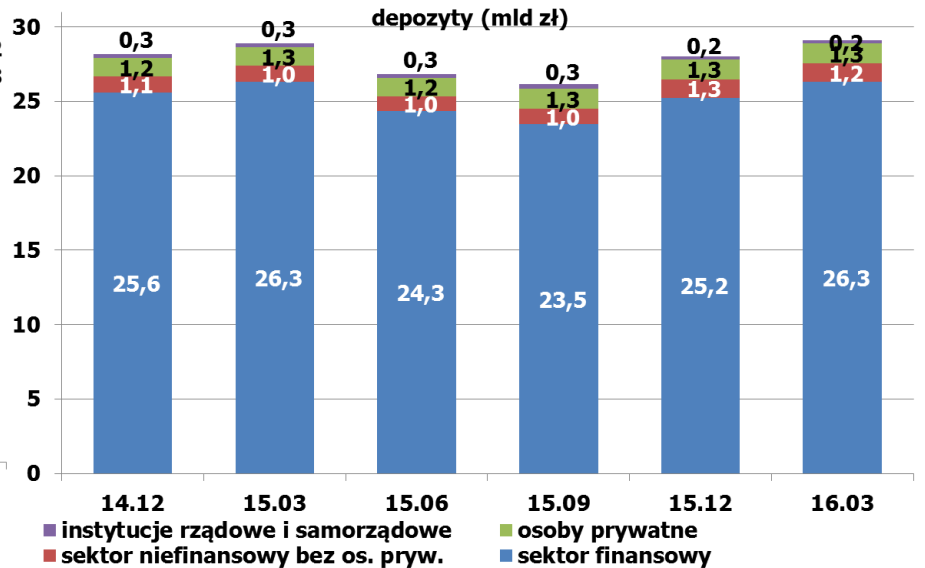
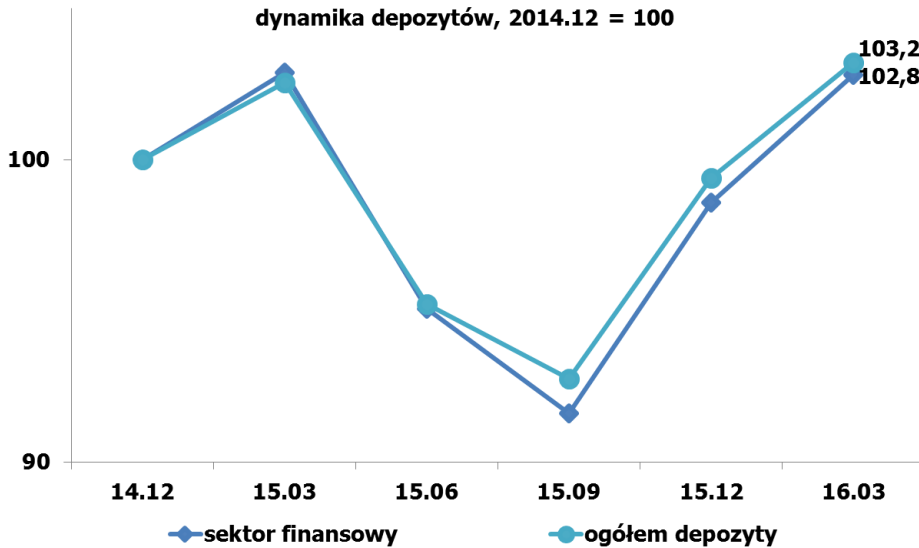
Poziom rezerw celowych banków spółdzielczych

Banki spółdzielcze – relacje podstawy tworzenia rezerw celowych oraz rezerw celowych do należności wg kategorii ryzyka (%)

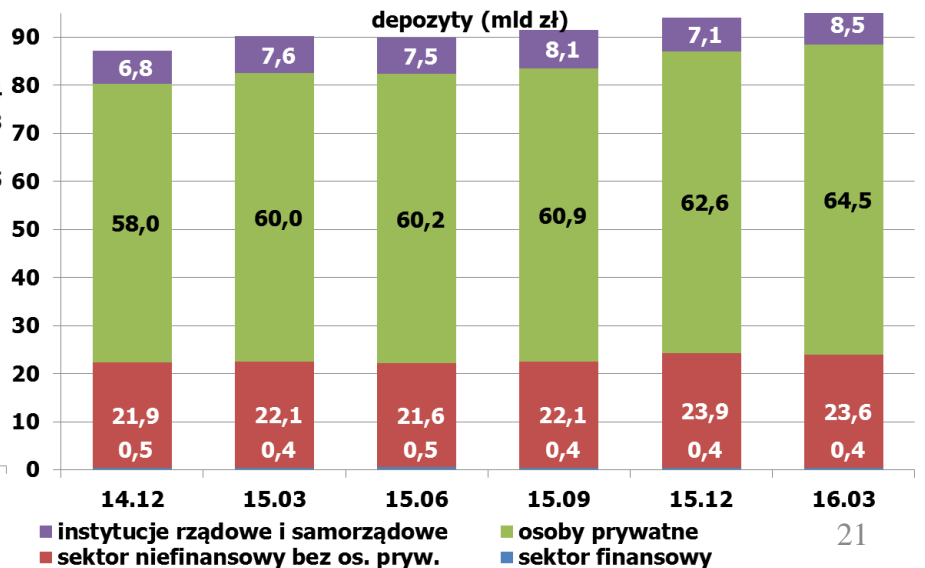
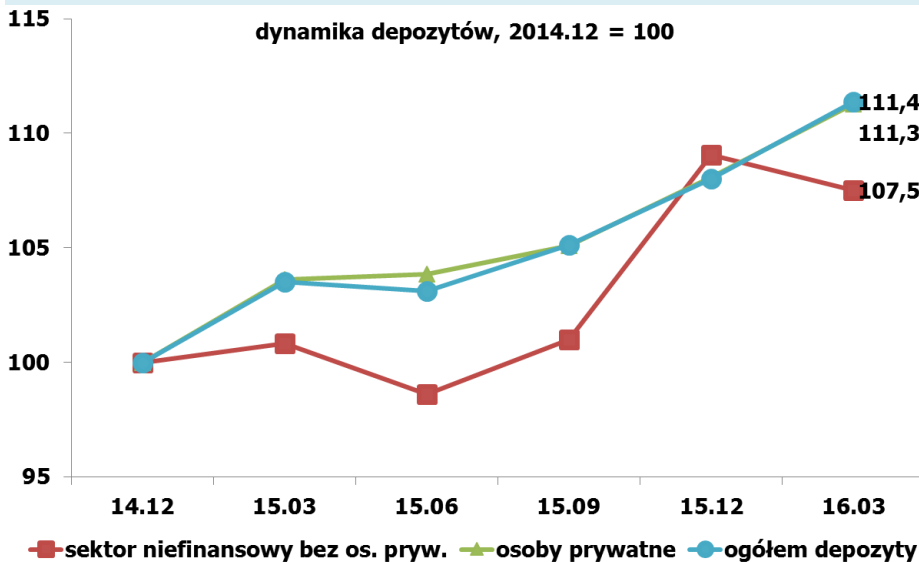

Depozyty banków spółdzielczych i zrzeszających

Banki zrzeszające – depozyty (mld zł) oraz ich dynamika 2014.12 = 100

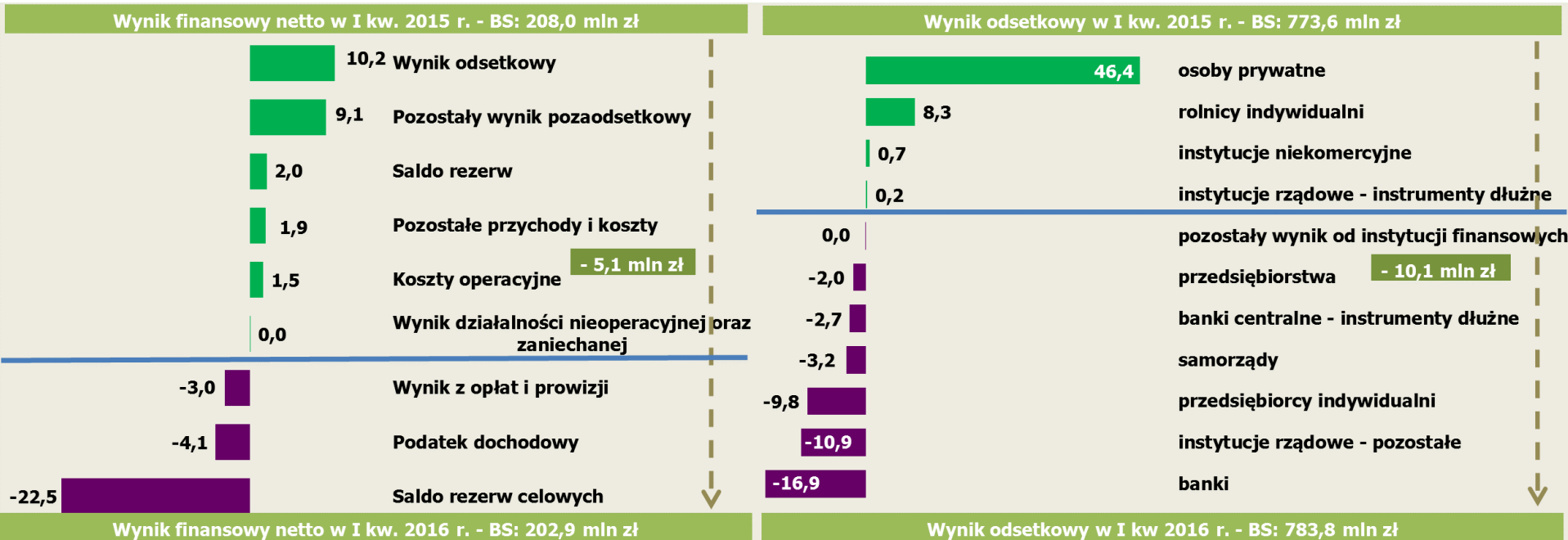

Banki spółdzielcze – depozyty (mld zł) oraz ich dynamika 2014.12 = 100

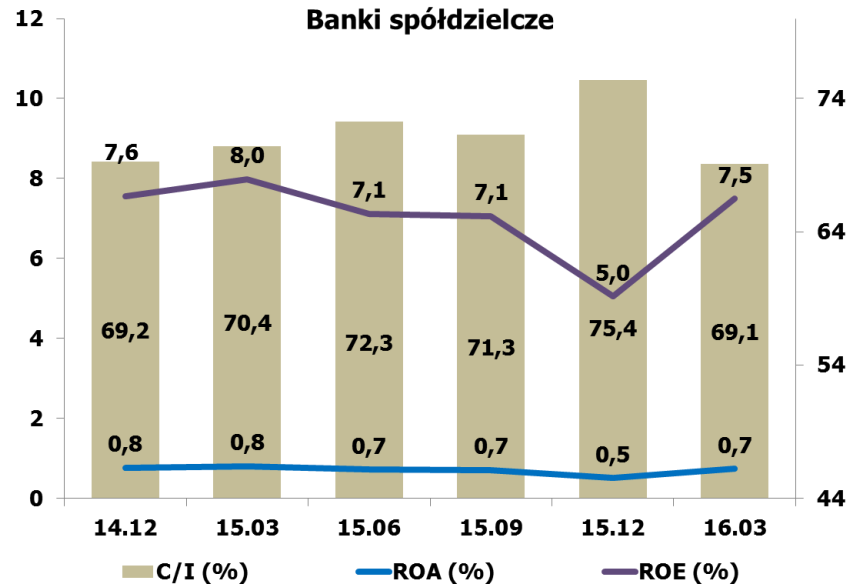
Wyniki finansowe banków spółdzielczych

Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników oraz wyniku odsetkowego w ciągu w okresie I kw. 2015 r. – I kw. 2016 r.

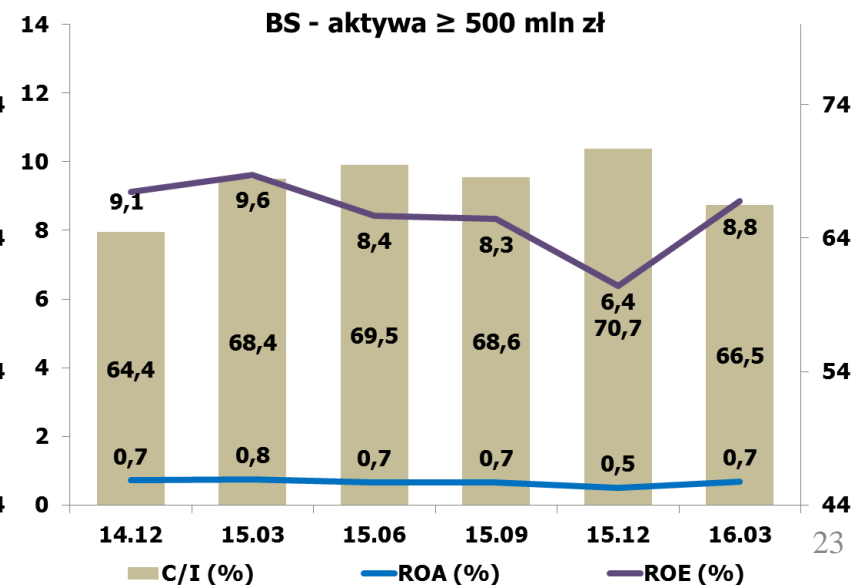
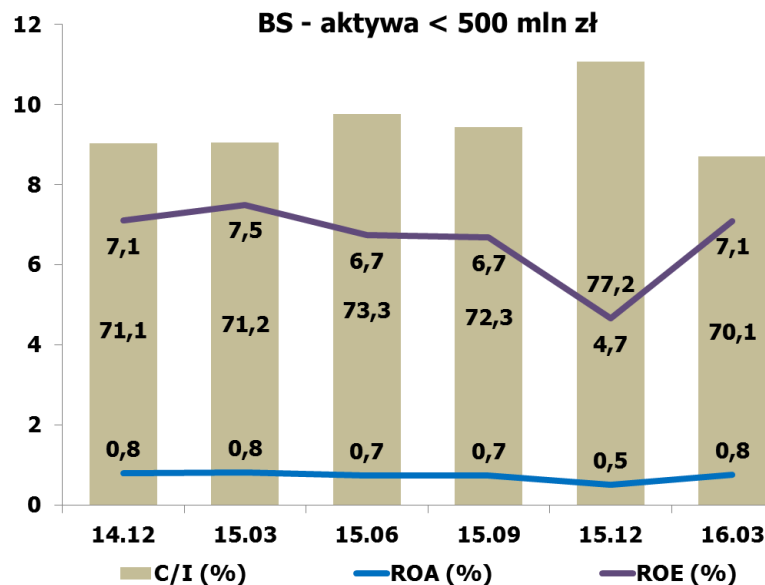

Efektywność banków spółdzielczych

ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych

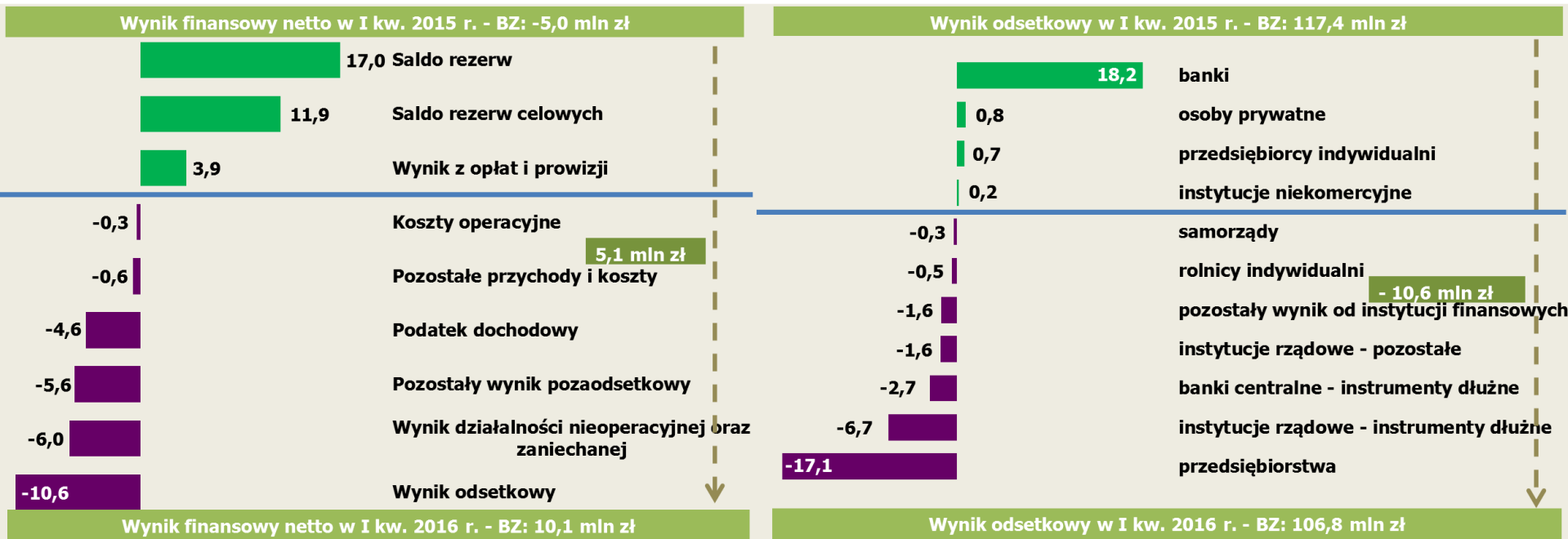

ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych wg grup aktywów

Wyniki finansowe banków zrzeszających

Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników oraz wyniku odsetkowego w okresie I kw. 2015 r. – I kw. 2016 r.

Efektywność banków zrzeszających

ROA i ROE netto oraz C/I

